

Handleiding voor een kwalitatief overleg tussen apotheker en huisarts

ZORGTRAJECTEN

Huis voor Gezondheid
draagt ZORG in Brussel

rmb
réseau multidisciplinaire local.Bruxelles
regionaal multidisciplinair netwerk.Brussel

COLOFON

Titel: Handleiding voor een kwalitatief overleg tussen huisarts en apotheker

1e versie: november 2013

2e versie: mei 2015

3e versie: januari 2018

Auteurs:

Apr. Laure Geslin, Apothekersvereniging Brussel (UPB-AVB)

Dorien Pepermans en Ulrike Dragon, Huis voor Gezondheid (HvG)

Aline Godart, Réseau Multidisciplinaire Local Bruxelles (RML-B)

Revisoren:

Francoise Bottriaux - Phn. Paul Coolen - Dr. Lawrence Cuvelier Phn. - Luc Defrance Phn. - Pascale Hardy - Dr. Vincent Janssens - Phn. Marcel Libert - Dr. Charles Lietaer - Dr. Véronique Morelle - Phn. Arnaud Nicolas - Dr. Michel Vanhalewyn - Dr. Els Van Hooste - Dr. Rita Vanobberghen - Phn. Etienne Wallon

Contact:

laure.geslin@upb-avb.be – www.upb-avb.be

agodart.rml@famgb.be – www.rmlb.be

dorien@huisvoorgezondheid.be - www.huisvoorgezondheid.be

Souhaitez-vous recevoir le contenu du guide en Français ?

Ce guide de concertation entre pharmaciens et médecins généralistes est disponible en français et néerlandais. Si vous souhaitez recevoir la version francophone, il suffit de nous contacter via :

· laure.geslin@upb-avb.be (pour les pharmaciens)

· agodart.rml@famgb.be (voor huisartsen)

Een initiatief van:

INLEIDING

De samenwerking tussen huisarts en apotheker is essentieel om de kwaliteit en continuïteit van de zorg te verzekeren. Om dit te vergemakkelijken is overleg tussen zorgprofessionals uit eenzelfde regio onmisbaar.

Dit overleg zorgt ervoor dat de samenwerking efficiënt en doeltreffend blijft verlopen door het promoten van:

- Een sterke samenwerking tussen huisarts en apotheker
- Goede medisch-farmaceutische praktijken
- De kwaliteit van de voorschriften
- Correct, doeltreffend en veilig gebruik van medicatie

In dit kader hebben de Apothekersvereniging van Brussel, Huis voor Gezondheid en het Réseau Multidisciplinaire Local de Bruxelles thematische pakketten ter ondersteuning van het overleg ontwikkeld. Deze worden ter beschikking gesteld om de samenwerking aan te moedigen en te ondersteunen.

Elke pakket bestaat uit volgende onderdelen:

- Een informatieve nota die de methodologie uitlegt en u de mogelijkheid biedt om zelf het overleg praktisch te organiseren
- Een handleiding met concrete handvaten om het overleg tot een goed einde te brengen en om het maken van eventuele afspraken te faciliteren. Elk thema is op dezelfde manier opgebouwd: een korte inleiding, suggestievragen die als basis kunnen dienen voor het overleg, elementen van de wetgeving en nuttige referenties.
- Een PowerPoint presentatie gebaseerd op de handleiding, die gebruikt kan worden voor de begeleiding van het lokaal overleg.
- Een evaluatiemethode

Oplijsting van de actueel beschikbare thema's:

- Bereikbaarheid/communicatie en het voorschrift (algemene afspraken, voorschrift op stofnaam en substitutie, E-voorschriften)
- Misbruik en verslaving
- Magistrale bereidingen
- Zorgtrajecten
- Wachtdienst

BEREIKBAARHEID EN COMMUNICATIE

INLEIDING

Tijdens het uitvoeren van de dagelijkse taak kan het belangrijk zijn om de apotheker/ huisarts rechtstreeks te bereiken. Hierdoor afspraken maken bevordert een vlot contact en voorkomt dat het contact als storend wordt ervaren of dat er geen contact wordt genomen wanneer dit wel wenselijk is.

SUGGESTIEVRAGEN

- Wanneer en waar kunnen we elkaar bereiken?
- Op welke manier kunnen we elkaar bereiken (bv. telefoon, gsm, e-mail, fax, sms, eHealthbox...)?
- Wat bij dringende vragen buiten de gewone uren, zoals tijdens de wachtdienst (bv. privénummer, gsm...)?
- Hoe verloopt momenteel de samenwerking?

CONTACTGEGEVENS HUISARTS

Naam en voornaam: .....

Adres: .....

.....

Riziv-nummer: .....

Tel. praktijk: .....

Fax: .....

Gsm: .....

Tel. dringende hulp: .....

E-mail: .....

Is geconventioneerd: Ja Gedeeltelijk Nee

Het beste moment om me te bereiken: .....

Werkt samen met de volgende huisarts(en): .....

.....

.....

.....

Algemeen telefoonnummer: .....

Algemeen e-mailadres: .....

Uren	Ma	Di	Woe	Do	Vrij	Za
Voormiddag	.....	.....	.....	.....	.....	.....
Namiddag	.....	.....	.....	.....	.....	.....

CONTACTGEGEVENS APOTHEKER

Naam en voornaam: .....

APB-nummer: .....

Naam apotheek: .....

Adres: .....

.....

Is titularis van de apotheek   Is eigenaar van de apotheek

Tel.: .....

Tel. dringende hulp: .....

E-mail: .....

Fax: .....

Het beste moment om me te bereiken:.....

Andere werknemers in de apotheek:

• Naam: .....

Functie: .....

• Naam: .....

Functie: .....

• Naam: .....

Functie: .....

• Naam: .....

Functie: .....

Openingsuren	Ma	Di	Woe	Do	Vrij	Za
Voormiddag	.....	.....	.....	.....	.....	.....
Namiddag	.....	.....	.....	.....	.....	.....

ZORGTRAJECTEN

INLEIDING

Een zorgtraject beoogt een multidisciplinaire benadering van de chronisch zieke patiënt. De toepassing van een zorgtraject gaat echter gepaard met een aantal administratieve verplichtingen (machtiging adviserend geneesheer, meldingen op het voorschrift, attest voor de aflevering van een glucometer...). Om tot een doeltreffende multidisciplinaire opvolging van de patiënt te komen is het belangrijk om eerst de administratieve knelpunten te bespreken en verhelpen.

SUGGESTIEVRAGEN

- Welke administratieve en praktische problemen ervaren we bij de zorgtrajecten? Hoe kunnen we dit verhinderen?
- Is het onderscheid tussen een diabetesconventie, een zorgtraject diabetes, het voortraject en het programma educatie en zelfzorg buiten het zorgtraject duidelijk?
- Wie geeft de uitleg rond het goed gebruik van de glucometer of bloeddrukmeter? Hoe zorgen we voor een eenduidige boodschap?
- In het kader van het zorgtraject en de diabetesconventie is het voorschrijven van specifieke geneesmiddelen administratief vereenvoudigd (melding "DC", "ZTD" of "ZTN"). Zijn we hier beiden mee vertrouwd?
- Is het duidelijk welke rol en taak elke zorgverlener binnen het kader van de zorgtrajecten opneemt?
- Hoe kunnen we de begeleiding en opvolging van de patiënten in een zorgtraject beter op elkaar afstemmen? Hoe kunnen we samenwerken om erop toe te zien dat de objectieven van de patiënt bereikt worden?
- Is het nuttig dat ik, als huisarts, de HbA1c waarden van de patiënt communiceer aan de apotheker voor de opvolging van de medicamenteuze behandeling?

WETGEVING EN ACHTERGRONDINFORMATIE

WAT IS EEN ZORGTRAJECT?

Een zorgtraject organiseert en coördineert de aanpak, de behandeling en de opvolging van een patiënt met een chronische ziekte. Momenteel is een zorgtraject voorzien voor subgroepen van patiënten met chronische nierinsufficiëntie en/of diabetes type 2.

WAT ZIJN DE VOORDELEN VOOR DE PATIËNT?

Het zorgtraject biedt de patiënt verschillende voordelen:

- De consultaties bij de huisarts en bij de specialist van de ziekte worden volledig terugbetaald.
- De patiënt krijgt de garantie van een nauwgezette samenwerking tussen de huisarts, de specialist en de andere zorgverleners bij de aanpak, behandeling en opvolging van zijn ziekte, op maat van zijn/haar specifieke situatie.
- De patiënt krijgt alle nodige informatie om zijn ziekte zo goed mogelijk aan te pakken (gezonde levensstijl, geneesmiddelen, regelmatige medische controle...).
- Naargelang de ziekte krijgt hij/zij toegang tot specifiek materiaal, tot raadplegingen bij een diëtist, podoloog, diabeteseducator...

WELKE ENGAGEMENTEN NEEMT DE PATIËNT?

De voordelen en het welslagen van het zorgtraject hangen ook af van de actieve deelname van de patiënt aan zijn persoonlijk zorgplan. Bij een zorgtraject legt de patiënt dan ook een aantal verbintenissen af "in ruil" voor de voordelen die het zorgtraject met zich meebrengen.

Samen met de patiënt stelt de huisarts een concreet zorgplan op met te bereiken, persoonlijke doelstellingen (bv. stoppen met roken, gezonde voeding, regelmatig bewegen, regelmatig bloedonderzoek, inenting tegen griep en pneumokokken, onderzoek van de voeten, oogonderzoek bij de oogarts...).

Daarnaast engageert de patiënt zich om:

- het globaal medisch dossier (GMD) te laten beheren door de huisarts;
- ten minste 2 contacten (raadpleging of bezoek) per jaar met de huisarts te hebben;
- ten minste 1 maal per jaar de specialist te raadplegen.

WAT IS HET VERSCHIL TUSSEN VOORTRAJECT, ZORGTRAJECT DIABETES TYPE 2, PROGRAMMA EDUCATIE EN ZELFZORG EN DIABETESCONVENTIE?

	Educatie	Materiaal
Zorgmodel 'opvolging patiënt met diabetes type 2' (voortraject)	/	Er is geen terugbetaling van materiaal voorzien, maar er is wel een betere terugbetaling van consultaties bij de dietist en de podoloog
Zorgtraject Diabetes "ZTD"	Diabetes-educator	Via de apotheek, enkel mits voorschrift van de huisarts: <ul style="list-style-type: none"> • 1 glucometer (mits attest diabeteseducator) - hernieuwing mogelijk na 3 jaar • 3 x 50 strips en 100 lancetten per 6 maanden
Educatie en Zelfzorg "EZ"	Huisarts	Via de apotheek, enkel mits voorschrift van de huisarts: <ul style="list-style-type: none"> • 1 glucometer - hernieuwing mogelijk na 3 jaar • 2 x 50 strips en 100 lancetten per jaar
Diabetes Conventie "DC"	Conventiecentrum (2 ^e lijn)	In het conventiecentrum, niet via de apotheek

WAT HOORT ER OP HET VOORSCHRIFT VOOR MATERIAAL?

Zorgtraject chronische nierinsufficiëntie

- Melding "zorgtraject CNI" of "ZT CNI"
- Eventueel: bloeddrukmeter (forfaitaire tussenkomst van 60€)

Zorgtraject diabetes

- Melding "zorgtraject diabetes" of "ZTD"
- 150 strips en 100 lancetten
- Eventueel: glucometer (+attest diabeteseducator nodig)

Educatie en zelfzorg

- Melding "educatie en zelfzorg" of "EZ"
- 100 strips en 100 lancetten
- Eventueel: glucometer

Enkele tips

- De strips en lancetten dienen steeds samen voorgeschreven te worden, opsplitsen van de voorschriften is niet mogelijk.
- De melding van het aantal strips en lancetten is facultatief gezien de hoeveelheden vastliggen naargelang het systeem (zorgtraject of educatie en zelfzorg).
- De opvolging van de voorschriften om de terugbetaalde hoeveelheden niet te overschrijden voor de strips en de lancetten, valt volledig onder de verantwoordelijkheid van de huisarts.
- Het attest "aanvraag voor aflevering van een bloedglucosemeter" moet enkel opgesteld worden door de diabeteseducator in het kader van de aflevering van een glucometer voor een patiënt in het zorgtraject diabetes.

U vindt een aantal voorbeeldvoorschriften in de checklijsten ontwikkeld door UPB-AVB (www.upb-avb.be), Huis voor Gezondheid (www.huisvoorgezondheid.be) en RML-B (www.rmlb.be).

WANNEER HOREN DE MELDINGEN DC, ZTD, OF ZTN OP HET VOORSCHRIFT?

In het kader van een zorgtraject of van de diabetesconventie worden een reeks specialiteiten vergoed zonder voorafgaande toestemming van de adviserend geneesheer indien de huisarts één van de volgende vermeldingen

op het voorschrift aanbrengt:

- ZTN (Zorgtraject chronische nierinsufficiëntie)
- ZTD (Zorgtraject diabetes)
- DC (Diabetesconventie)

De huisarts draagt de verantwoordelijkheid om na te gaan of de patiënt in aanmerking komt voor de terugbetaling van de specialiteit, of de patiënt aan de voorwaarden voldoet, en over het al dan niet plaatsen van de juiste schriftelijke vermelding op het voorschrift. Wanneer de huisarts geen vermelding op het voorschrift heeft aangebracht, is er nog steeds een attest van de adviserend geneesheer vereist voor tegemoetkoming.

Het volledig overzicht van de betrokken specialiteiten en de vereiste melding vindt u op www.upb-avb.be, rubriek *Tarifering* > *Nuttige documenten*.

WIE DOET WAT IN HET VOORSCHRIFT?

De huisarts

- informeert de patiënt over de inhoud en betekenis van het zorgtraject
- spreekt samen met de patiënt een persoonlijk zorgplan af en begeleidt de patiënt verder
- volgt het GMD op en schrijft de nodige voorschriften voor
- zorgt in samenwerking met andere zorgverleners voor een goede coördinatie en opvolging van het ziekteverloop en past zo nodig het persoonlijk zorgplan aan

Het zorgplan omvat onder meer:

- concrete doelstellingen op maat van de patiënt (bv. gewicht, rookstop)
- een geplande follow-up in functie van deze doelstellingen
- praktische afspraken voor:
  - raadpleging bij huisarts of specialist
  - verzorging door paramedici
  - technische onderzoeken.

De apotheker

- levert op basis van het voorschrift van de huisarts, het zelfzorgmateriaal (glucometer, bloeddrukmeter, strips en lancetten) af aan patiënten met een "zorgtraject diabetes", "zorgtraject nierinsufficiëntie" of "programma educatie en zelfzorg"

- legt de werking van het toestel uit en geeft ook de noodzakelijke uitleg over het goed gebruik en dit als aanvulling bij de uitleg van de huisarts of diabeteseducator
- volgt de medicamenteuze behandeling op en geeft bijkomstig advies over de glycemiemeting, bloeddrukmeting, levensstijl, hypertensie, ...

Diabeteseducator

Diabeteseducatoren zijn verpleegkundigen, diëtisten, podologen of kinesitherapeuten die een bijkomende opleiding diabeteseducatie gevolgd hebben (150 uur).

Diabeteseducatie houdt onder andere in:

- individuele educatie van de patiënt en van zijn omgeving
- geven van informatie en inzicht in de ziekte: oorzaak van de ziekte, ziekteverloop, verwikkelingen, levensverwachting
- motiveren tot levensstijlaanpassingen: evenwichtige voeding, rookstop, beweging
- informeren hoe hypo- en hyperglycemie voorkomen, herkennen en corrigeren
- uitleg geven over het effect van bepaalde geneesmiddelen op de glycemie (o.a. siropen)
- aanleren van de inspuitechniek van insuline, rotatie van injectieplaatsen
- uitleg geven over werking van insuline, bewaring van insuline
- aanleren van glycemiemetingen met glucometer, lancetten en strips (autocontrole)
- uitleg geven over levensverzekeringen, rijbewijs, sollicitaties, reizen...

Tijdens de educatie in het kader van een zorgtraject diabetes zal de diabeteseducator de meest geschikte glucometer kiezen samen met de patiënt. De educator herneemt deze glucometer op het attest dat voor de apotheker bestemd is. Het is aldus belangrijk dat de afgeleverde glucometer overeenstemt met diegene die gekozen en besproken werd tijdens de educatie.

U kunt een lijst van de educatoren terugvinden op de website www.zorgtraject.be. De diabeteseducatoren in Brussel zijn terug te vinden op www.huisvoorgezondheid.be of www.rmlb.be.

Lokaal Multidisciplinair Netwerk

Zorgverleners kunnen vandaag nog terecht bij de LMN's voor informatie en concrete ondersteuning rond zorgtrajecten, chronische zorg en multidisciplinaire samenwerking.

In Brussel zijn er twee LMN's: het Huis voor Gezondheid (www.huisvoorgezondheid.be) en de RML-B (www.rmlb.be).

EN IN HET VOORTRAJECT?

Het voortraject diabetes type 2 is een zorgmodel dat een betere opvolging van een diabetespatiënt door de huisarts mogelijk maakt. Iedereen met diabetes type 2 die nog niet in een zorgtraject is opgenomen noch in een diabetesconventie, kan hiervan genieten. De opname in een voortraject opent het recht op (gedeeltelijke) terugbetalingen van bepaalde consulten bij een diëtist of podoloog.

De huisarts

- volgt het GMD op
- bepaalt de individuele zorgdoelen per patiënt
- schrijft sessies bij de diëtist of de podoloog voor

Momenteel volgt de apotheker de medicamenteuze behandeling op en geeft aanvullende adviezen (controle bloedsuiker, rol bloeddruk en/of levensstijl...). Het is voorzien dat hij/zij eveneens educatiesessies zal kunnen geven in verband met de therapietrouw.

BRONNEN

- Checklijsten “Zorgtrajecten” ontwikkeld door UPB-AVB, Huis voor Gezondheid en RML-B, te raadplegen op www.upb-avb.be in het dossier “zorgtrajecten”
- www.zorgtraject.be
- www.huisvoorgezondheid.be
- www.rmlb.be

NOTITIES

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....